

Motto KLEURRIJK VOOROP

Openingslied: Wees hier aanwezig (III-51)

Welkom

Goedemorgen en welkom voor jou, en jou, en jou. Welkom op de dag waar we, een week na Pinksteren, het laatste hoogfeest vieren van het kerkelijk jaar: het feest van de Drie Eenheid, ofwel Drievuldigheidszondag. Wat is daar veel over te zeggen! Al lezend, en bladerend raakte ik verdwaald in de mogelijkheden om richting te geven aan de dienst van vandaag.

En dan hebben we ook nog de teksten van deze zondag. We lezen uit Spreuken het 8ste hoofdstuk waar de wijsheid voorop wordt gesteld. En ook het laatste vers van de drie die we uit Johannes 16 lezen biedt inspiratie voor een overweging op zich.

En toen was daar een verlossende tekst op een Belgische website. In volmaakt Vlaams las ik: 'Het feest van de Drievuldigheid is niet allereerst een dag om haarfijn uit te leggen hoe drie en één kunnen samengaan. Daarin slagen wij toch niet. Gans de zee gaat gemakkelijker in een emmer, dan Gods mysterie in onze bol.'

Breken we daarom ons hoofd niet over de Drie Eenheid, maar stellen we ons hart open voor de woorden van de Ene, in het vertrouwen dat ze ons inspireren in ons doen, en laten, in deze tijd, in ons leven.

Ene, wees hier aanwezig in ons midden,
en maak ons ontvankelijk voor uw woord.

Blaas ons open: blaas weg alle gedachten die ruis veroorzaken,
zodat we aandachtig kunnen luisteren naar de eeuwenoude woorden die ons aangereikt worden.

Geef ons stilte: stilte om dat wat we horen te verinnerlijken,
opdat uw woorden in ons kunnen resoneren.

En geef ons moed: moed om onszelf in beweging te zetten geïnspireerd door de klanken, woorden en
melodieën,
opdat we ieder op onze eigen wijze tot licht van de wereld zijn.

Amen.

Dienst van het woord

Lied: Met niets van niets zijt gij begonnen (III-20)

Eerste lezing: Spreuken 8, 22-31

De heer heeft mij vóór al het andere verworven,
toen hij zijn scheppingswerk begon, schiep hij eerst mij.
Ik ben in het begin gemaakt, nog voor alles er was,
nog voor de aarde vorm kreeg.
Toen er nog geen oceanen waren, werd ik voortgebracht,
nog voor de bronnen met hun waterstromen.
Toen de bergen nog niet waren neergezet, werd ik voortgebracht,
nog voor er heuvels waren.
De aarde en de velden had de heer nog niet geschapen,
geen korrel zand was nog gemaakt,
Ik was erbij toen hij de hemel zijn plaats gaf,
en een cirkel om het water trok,
de wolken aan de hemelkoepel plaatste,
de oceanen bruisend op liet wellen,
toen hij aan de zeeën grenzen stelde,
het water met zijn woord zijn plaats gaf,
de fundamenten van de aarde legde.
Ik was zijn lieveling,
een bron van vreugde, elke dag opnieuw.
Ik was altijd verheugd in zijn aanwezigheid,
vond vreugde in zijn hele aarde,
en was blij met alle mensen.

Lied: Van God is de aarde (II-6)

Tweede lezing: Johannes 16, 12-15

Wanneer jullie me niet geloven als ik over aardse dingen spreek, hoe zouden jullie me dan geloven als ik over hemelse dingen spreek? Er is toch nooit iemand opgestegen naar de hemel behalve degene die uit de hemel is neergedaald: de Mensenzoon. De Mensenzoon moet hoogverheven worden, zoals Mozes in de woestijn de slang omhoog geheven heeft, *opdat iedereen die gelooft, in hem eeuwig leven heeft.*

Muziek

Overweging

De heer heeft mij vóór al het andere verworven,
toen hij zijn scheppingswerk begon, schiep hij eerst mij.
Ik was erbij toen hij de hemel zijn plaats gaf,
en een cirkel om het water trok,
de wolken aan de hemelkoepel plaatste,
de oceanen bruisend op liet wellen,
toen hij aan de zeeën grenzen stelde,
het water met zijn woord zijn plaats gaf,
de fundamenten van de aarde legde.

‘Toe maar!’, dacht ik, ‘Wie is deze toch wel zelfverzekerde ‘ik’ die er al bij was toen de Ene de wereld vormde? Het antwoord staat in het eerste vers van deze Spreuken: het is de Wijsheid die spreekt. De Wijsheid die zich heeft opgesteld op een heuvel langs de bergen, bij een kruispunt van wegen. De Wijsheid die slechts de waarheid spreekt, zich richt tot iedereen, die woorden spreekt die oprecht zijn, kostbaarder dan edelstenen. Poeh poeh.

Een rondje wandelen dan maar. Dat helpt altijd om ruimte te geven aan emoties, en om op andere gedachtes te komen.

Wijsheid. Ze is de eerste van de vier kardinale deugden die al in de oudheid hooggewaardeerd werden door filosofen als Cicero en Aristoteles. Het woord *kardinaal* is afkomstig van het Latijnse woord *cardo* wat *scharnier* betekent, ofwel: het hengsel waar een deur op rust. De kardinale deugden zijn de spil waar het om draait, een fundament voor het leven, een ijkpunt ook. Wijsheid, rechtvaardigheid, moed en matigheid. En Wijsheid is de eerste.

Met deze wetenschap kregen de woorden in Spreuken een hele andere kleur. Wijsheid als fundament voor het leven, de kern waar de maatschappij op is gebouwd. Of tenminste toch: wijsheid als de kern waar de maatschappij op zou moeten zijn gebouwd.

Wat is wijsheid eigenlijk? Een eenvoudige én moeilijke vraag. Een inspirerende vraag ook, die leidt tot goede gesprekken, zo ontdekte ik.

Dat dé definitie van wijsheid niet bestaat, dat leerde ik. Wijsheid heeft niets te maken met vastomlijnd, gekaderd, zwart-wit, zeker weten, met ‘dit is wat het is, en daarmee klaar’. Wijsheid is eerder zacht, en zoekend, afwegend, ruimte gevend voor andere perspectieven. Stef Bos zingt het zo prachtig in zijn lied *Midden*:

Alsof wij zijn vergeten
Dat het midden nog bestaat
Er is geen kant te kiezen
Ze maken ons wat wijs
Ze praten over zwart en wit
Maar wijsheid is vaak grijs
De een sterft voor een God
Die de ander dood verklaart
Alsof wij zijn vergeten
Dat het midden nog bestaat
Maar ik geloof
Ik geloof
Dat het midden bestaat

Vanuit dat perspectief is wijsheid niet wat je hébt, maar wat ontstáát in het contact met de ander. Wijsheid ontstaat door je open te stellen voor de ander, door te vertrekken vanuit de wereld van de ander. Wijsheid vraagt de bereidheid, en de openheid van geest om jezelf te verdiepen in de ander. En tegelijkertijd vraagt wijsheid ook dat je vertrouwen geeft aan de ander om zich te verdiepen in jóu. Wijsheid vraagt wederzijdse bereidheid om gekénd te worden, en ontstaat inderdaad in het midden van menselijk contact.

Zo beschouwd is wijsheid alomvattend. Of zoals een humanistisch geestelijk verzorger verwoordde toen we erover filosofeerden: wijsheid is wat boven, in en naast je staat. Wijsheid als een drie-eenheid: de Ene die ons en de wereld overziet, de Mensenzoon die naast je staat en de geest die in je is. De drie-eenheid die ons inspireert om te werken aan een wereld zoals de Ene deze bedoeld heeft: een wereld waar de wijsheid vóór alles is.

Keren we even terug naar dat lied van Stef Bos. Hoe prachtig dat lied ook is, om de Wijsheid nou in grijstinten te hullen In mijn beeld is de Wijsheid veelkleurig, en veelstemmig ook.

Om dat te duiden: ik schrijf deze woorden in zittend op een bankje bij mij in de tuin, mijmerend over de afloop van een waardevolle ochtend. We waren verzameld met zeven mannen en vrouwen rondom een levensvraag van één van het gezelschap. Zeven mensen, zeven werelden als vertrekpunt van het gesprek, zeven perspectieven, zevenmaal de openheid van geest, en de oprechte interesse in elkaar. Een ochtend overstromend van wijsheid, om te beginnen met de veelkleurige en veelstemmige wijsheid van het gezelschap, die werd versterkt door zevenmaal de bereidheid om te zoeken, te verkennen, de bereidheid om kwetsbaar te zijn, zevenmaal de intentie om de ander vooruit te helpen, om de ander te versterken en te doen groeien in het leven. Wijsheid die ontstaat in het contact met de ander. Wijsheid ook die bijdroeg aan een vraag over het fundament van het leven.

Een ochtend dus waar de wijsheid in drie delen kwamen, en die inspireerde zoals de Drie-eenheid ons ook inspireert op de weg van ons leven, vandaag en morgen, naar een toekomst die ons wacht.

Lied: Lied van vandaag en morgen (II-2)

Dienst van de tafel

Tafelgebed: Is hier de plaats (III-58)

Voorbeden: Dat een nieuwe wereld komen zal (III-90)

Ene, wees ons nabij op het pad dat we gaan,
en sterk ons met de fundamenten van het leven.
Stuur de wijsheid voorop,
en de rechtvaardigheid er meteen achteraan.
Dat we doen wat góed is, met oog en oor voor de ander.
Dat we de moed hebben om op te staan tegen onrecht, oorlog en geweld,
niet alleen in woorden maar ook in ons dagelijks handelen.
Dat we waarderen wat er al ís in het kleine van het leven:
een hand die uitreikt naar de ander, mensen die met een glimlach delen van wat er is, of dat nou veel of weinig is.
En dat we zo, samen, werken aan een nieuwe wereld die toch echt ooit komen zal.

Slot en zegen

Ik zei al: zoekend naar een richting raakte ik bijna verdwaald in alle perspectieven op deze zondag van Drie Eenheid. Een spoor wil ik je niet onthouden, en dat is een gedicht waar ik op stuitte en me van dichtkunst naar de klassieke muziek bracht: naar van Bach om precies

Een gedicht van Joost Zwagermans, uit de laatste bundel voor zijn dood. Het is getiteld Drie-eenheid en is als volgt:

*Een filosoof – weet niet meer wie-
schreef ooit: God heeft heel veel
te danken aan Johann Sebastian Bach.*

Geniaal en godgelijk heb ik geen lijntje met hen beiden.

*We konden dus niet afspreken
dat ik met ziel en zaligheid en met
het laatste woord van dit gedicht
die goddeloze spreuk in mag.*

Geniaal en godgelijk zijn ook wij niet. Mensen zijn we wél. Mensen die zich willen laten inspireren door elkaar, en door de Ene.

En door Johann Sebastian Bach. Op 16 juni 1726 ging zijn cantate Gelobet sei der Herr, mein Gott (BWV 129) in première. Een cantate waar de Drievuldigheid gestalte krijgt in de schepper (de Vader), de redder (de Zoon) en de trooster (de Heilige Geest). De cantate wordt afgesloten met een prachtig koorwerk dat, zo stel ik me voor, staat voor de veelstemmige en veelkleurige wereld waar we iedere dag opnieuw weer een beetje aan werken, of tenminste kúnnen werken, geïnspireerd door zij die boven, naast en in ons zijn: de Vader, de Moeder, de Zoon en de Heilige Geest, Amen.

Slotlied: Ga dan op weg (III-104)

Natascha Leeuwenkuijl, 12 juni 2022